

Fordonstvätt

Riktlinjer inom Jönköpings län

Innehåll

Inledning	3
Krav på utsläpp till vatten	4
Spillvatten	4
Stora anläggningar	4
Små anläggningar	5
Tvätt utanför anläggning	5
Reningsteknik	5
Tömning av slam- och oljeavskiljare	5
Provtagning	6
Lämpliga tvättkemikalier	6
Tvättanläggningens egenkontroll	6
Ordförklaringar och definitioner	7
Fordonstvätt	7
Fordon	7
Tunga fordon	8
Anläggningsstorlek	8
Om- och tillbyggnad	8
Spillvattenmängd	8

Dessa riktlinjer är framtagna inom Miljösamverkan f, ett samarbete mellan Jönköpings läns myndigheter för miljöbalkstillsyn.

Ladda ned: www.miljosamverkan.se

Kontakt: www.miljosamverkanf.se

Foton: Alexander Gustafsson, Vetlanda kommun

Miljömålsillustrationer: Tobias Flygar, Källa Naturvårdsverket och miljomal.se

Utgåva: 2014

Fordonstvätt

riktlinjer för tillsyn

Maud Enqvist Gislaved, Fiona Vader-Kok Sävsjö, Mats Adolfsson Vetlanda och Per-Olof Kättström Tranås, skrev dessa riktlinjer sommaren 2014 som ett projekt inom Miljösamverkan f.

Inledning

Avsikten med dessa riktlinjer är att vara ett stöd för miljöinspektörer vid rådgivning och tillsyn enligt miljöbalken, så att fordonstvättars avloppsvatten behandlas lika inom Jönköpings län. Riktlinjerna omfattar både yrkesmässig fordonstvätt och privat fordonstvätt. Befintliga anläggningar är i vissa fall förelagda om andra försiktighetsmått. Dessa förelägganden kan kvarstå, tills det finns anledning att ändra dem.

Riktlinjerna är även en del i att uppnå de miljökvalitetsmål som är fastställda av Sveriges riksdag, framför allt Levande Sjöar och Vattendrag samt Giftfri Miljö.

Ordförklaringar finns i slutet av dessa riktlinjer.

Krav på utsläpp till vatten

Spillvatten

Avloppsvatten från fordonstvätt ska anslutas till kommunalt spillvattennät. Om sådant saknas så måste man bedöma tillåtna utsläpp i varje enskilt fall, beroende på recipientens skyddsvärde och utifrån gällande miljö kvalitetsnormer för vatten. Därutöver finns anvisningar i kommunal anslutningspolicy.

Fordonstvättarna bör hålla ner vattenförbrukningen, eftersom stor volym vatten kan medföra sämre rening. Det ska vara möjligt att mäta vattenförbrukningen med vattenmätare eller annan metod. Automattvättar bör ha räkneverk för antal tvättar.

Utgångspunkten vid all yrkesmässig fordonstvätt är bästa möjliga teknik, enligt miljöbalken 2 kap 3§. Gränserna i tabellen nedan är högsta tillåtna mängd för utsläpp till kommunens avloppsledning, vid nya anläggningar eller efter om- eller tillbyggnad av gammal anläggning. De visar alltså inte vad bästa reningsteknik klarar.

Stora anläggningar

Vi klarlägger anläggningsstorlek och fordonsstorlek under rubriken Ordförklaringar, i slutet av detta dokument.

1. Högsta mängd föroreningar per fordon

	Personbil	Lastbil, buss en fordonsenhet
Samlingsparameter: bly, krom, nickel	10 mg	30 mg
Kadmium	0,25 mg	0,75 mg
Zink	50 mg	150 mg
Oljeindex	5 g	15 g

2. Nedbrytbarhet

Kvot BOD ₇ /COD _{Cr}	>0,43	>0,43
--	-------	-------

Ett lågt COD_{Cr} -värde är önskvärt, eftersom det indikerar låg halt organiska föroreningar. Kvoten BOD₇/ COD_{Cr} är ett mått på hur stor andel av dessa organiska ämnen som är nedbrytbara i kommunala avloppsverk. Med en kvot över 0,43 anses det vara behandlingsbart. Några fordonstvättar har egna reningssteg efter oljeavskiljaren som bryter ned dessa lättnedbrytbara ämnen. Då får man en lägre BOD/COD kvot, utan att det är fel.

Små anläggningar

Policyförslaget "Anslutning till kommunalt avlopp i Jönköpings län" som Miljösamverkan f tog fram 2013, redovisar värden som inte får överskridas, samt krav på egen rening innan avloppsvatten får släppas till det kommunala avloppsledningsnätet för spillvatten. Nya anläggningar ska ha oljeavskiljare som uppfyller klass 1 i svensk standard SS-EN 858. Befintliga anläggningar bör uppfylla dessa krav senast den 31 december 2018.

Tvätt utanför anläggning

Följande ska man **inte godta**, vare sig för privatfordon eller för yrkesfordon:

- Tvätt på gata, asfalterad parkeringsyta eller dylikt, så att avrinning kan ske orenat till dagvattenbrunn, dike eller dylikt.
- Tvätt i garage utan oljeavskiljare.

Följande kan man **godta** för privatfordon:

- Avspolning av lera, grus och damm med enbart vatten. Fordonet ska stå på plan mark där vattnet kan sjunka ned i marken utan att rinna till dagvattenbrunn, dike, vattendrag eller förorena grundvatten och vattentäcker. Markägarens tillstånd krävs. Kommunen bör inte upplåta mark för sådan fordonstvätt.

Inom vattenskyddsområde gäller strängare villkor.

Reningsteknik

Svensk standard SS EN 858 (www.sis.se) gäller för alla avskiljarsystem som används för att separera kolväten av mineraliskt ursprung från spillvatten. Avskiljarsystemet ska bestå av slamavskiljare och oljeavskiljare klass I eller klass II, följt av en provtagningsbrunn. En oljeavskiljare klass I ger bättre avskiljning och krävs vid tvätt med rengöringsmedel.

För stora anläggningar bedömer vi att det är rimligt att kräva ytterligare rening utöver slam- och oljeavskiljare. Reningsmetoderna kan grovt delas in i kemisk rening, biologisk rening, oxidationsmetoder och övriga reningstekniker, t.ex. filtrering. Naturvårdsverkets branschfakta om fordonstvättar beskriver metoderna.

Tömning av slam- och oljeavskiljare

Enligt SS-EN 858 bör slamavskiljaren tömmas senast när halva förvaringskapaciteten uppnåtts, för att undvika slamflykt. Oljeavskiljaren bör tömmas senast när 80 % av förvaringskapaciteten uppnåtts. Vi bedömer dock att den bör tömmas minst en gång per år och att tömningsavtal ska finnas. Larmet för oljenivå kan vara justerat att larma först när oljeavskiljaren är full. Efter tömning, måste oljeavskiljaren återfyllas med vatten innan den tas i drift.

Provtagning

Prov på utgående vatten ska verksamhetsutövaren beställa så ofta som behövs för att bedöma anläggningens reningseffekt. Normalt krävs provtagning 1-3 gånger per år vid stora anläggningar.

På små anläggningar inriktar vi istället tillsynen på verksamhetsutövarens val av rengöringsmedel, samt rutiner för skötsel och tömning av oljeavskiljaren. Provtagning kan krävas för att kontrollera att skötseln fungerar.

Prov ska tas under högsäsong (normalt november-mars) vid normal - hög belastning. Det bör vara ett flödesproportionellt eller tidsstyrt samlingsprov under minst sex timmar.

Provtagning direkt efter tömning av oljeavskiljare ger missvisande resultat.

Den person som tar proverna ska vara utbildad i provtagning motsvarande kraven i Naturvårdsverkets föreskrift SNFS 1990:11.

Proverna ska analyseras av ackrediterat laboratorium.

Lämpliga tvättkemikalier

Man bör endast använda miljömärkta medel eller medel som listas i [Kemikaliesvepet](#). Se <http://www.naturskyddsforeningen.se/kemikaliesvepet>.

Tvättanläggningens egenkontroll

Skötsel och egenkontroll är viktiga förutsättningar för att klara dessa riktlinjers krav. Egenkontrollen är ett verktyg för att se till att verksamheten lever upp till miljöbalkens grundläggande krav på resurshushållning och hänsyn till hälsa och miljö. En väl fungerande egenkontroll ger också förutsättningar för att upptäcka fel på utrustning och felaktig hantering innan eventuella skador uppstår. Alla som bedriver en verksamhet som kan medföra påverkan på miljö eller människor, är skyldiga att kontrollera sin verksamhet, enligt miljöbalken 26 kap. 19 §.

Anmälningsskyldiga fordonstvättar omfattas även av de mer preciserade kraven i Förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll.

Tillsyn och underhåll av reningsanläggningen ska följa leverantörens skötselinstruktion.

Kontroll och underhåll av oljeavskiljare ska dessutom följa standarden SS-EN 858-2. Med intervaller på maximalt fem år ska avskiljarsystemet tömmas och en allmän kontroll som täcker in följande objekt ska utföras:

- systemets täthet
- hållfasthetsmässigt skick
- inre beläggningar, om sådana finns
- skick på inbyggda delar
- skick på elektriska enheter och installationer
- kontroll av inställning för automatisk avstängningsenhet, t.ex. flottörer

Dokumentation av rengöring och underhåll ska finnas och visas för myndigheterna på begäran och ska innehålla anteckningar om särskilda händelser (t.ex. reparationer, olyckor).

Verksamhetsutövaren bör kunna visa följande för en besökande miljöinspektör:

- teknisk information om anläggningen t.ex. avloppsritningar, oljeavskiljarens fabrikat och dimensioneringssuppgifter
- antal tvättar och vattenförbrukning
- kemikalieförteckning, säkerhetsdatablad och förbrukning
- dokumentation av farligt avfall, inklusive tömning av oljeavskiljare och slamränna
- drift- och skötselinstruktioner för tvättanläggningen och reningsanläggningen
- om det finns ytterligare reningssteg efter oljeavskiljare, så bör det finnas serviceavtal med besök minst en gång årligen
- journal över utförd kontroll och underhåll

Verksamheter som omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt miljöbalken ska ha skriftlig egenkontroll enligt förordningen om verksamhetsutövares egenkontroll. Nämnden kan dessutom förelägga om ytterligare kontroller och årsrapport.

Ordförklaringar och definitioner

Fordonstvätt

Med *fordonstvätt* avser vi i detta dokument all verksamhet där fordon tvättas, både privat och yrkesmässigt. Det omfattar både automattvättar och manuella tvättar, exempelvis gör-det-själv-hallar.

Fordon

Som fordon räknas motordrivna fordon enligt definitionen i Lag (2001:559) om vägtrafikdefinitioner. Även andra fordon omfattas, t.ex. motocrosscyklar och truckar.

Tunga fordon

Tabellen med högsta mängd föroreningar per fordon avser ett 12 meter långt fordon, vilket vi kallar en fordonsenhet. Vid andra storlekar behöver man räkna om. 0,5 fordonsenhet är en mindre buss eller lastbil, t ex pick-up eller skåpbil, på ca 6 m. 1,5 fordonsenheter är t.ex. ledbuss eller semitrailer på ca 18 m. 2 fordonsenheter är en dragbil med släp på ca 24 m.

Anläggningsstorlek

Anläggningar som årligen tvättar färre än 1250 personbilar och färre än 250 tunga fordon räknar vi som små anläggningar. Hit hör bl.a. många tvättar som inte är öppna för utomstående, t.ex. tvätthallar och tvättplatser i garage m.m. på företag och bostadsrättsföreningar.

Övriga anläggningar räknas som stora. Se även gräns för anmälningsplikt i 23 kapitlet miljöprövningsförordningen.

Om- och tillbyggnad

Här avser vi inte byggarbeten på anläggningen för annan verksamhet än fordonstvätt.

Med *ombyggnad* menar vi genomgripande förändring eller utbyte av tvätt- eller reningsutrustning, men inte normalt underhåll eller service.

Med *tillbyggnad* menar vi utökning av tvätthallsstorlek, tillägg av fler tvättplatser eller liknande.

Tänk på val av material i tvätthallen, exempelvis frigörs zink från förzinkat stål.

Spillvattenmängd

Fordonens meddrag av vatten, det som följer med bilen ut på gatan, är obetydligt på personbilar, men kan vara betydande för vissa större fordon. En lastbil med kapell kan i värsta fall ta med sig flera hundra liter vatten, medan bussar drar med sig mindre. Om meddraget är stort och inte innehåller kemikalier, kan det räknas bort vid beräkning av utsläpp per fordon. Normalt ska man inte göra det, eftersom vattnet innehåller tillsatser för torkning och glans som hamnar i gatans dagavlopp.